

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De p[ro]portio[n]e lapidu[m] mitte[n]doru[m] ad baliste forame[n]. C. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

De balistarum rationibus.

Cap. XVI.

Atapularum rationes ex quibus membris & portionibus componatur dixi. Balistarum autem rationes uariae sunt & differetes unius effectus ea comparatae. Aliae enim uestibus & saculis, nonnullae polyspastis, aliae erant, quaedam etiam tympanorum in torquentur rationibus. Sed tamen nulla balista proficitur nisi ad oppositam magnitudinem ponderis saxi, quod id oportet mittere debet. Igitur de ratione earum non est oibus expeditum nisi quae arithmeticas rationibus numeros & multiplicationes habent notas. Namque sunt in capitibus foramina per quorum spatia continentur, capillo maxime muliebri, uel neruo, funes quoque magnitudine ponderis lapidis, quem debet ea balista mittere ex ratione grauitatis proportione iunguntur, quem admodum catapultis de longitudinibus sagittarum. Itaque ut et quae geometriae arithmeticae quoque rationes non nouerint habeant expeditum, ne in periculo bellico cogitationibus detineantur. Quae ipse faciendo certa cognoui, quae quoque ex parte acceperam a praecceptoribus finita, exponam, & quibus rebus graecorum pensiones ad modulos habeant rationem, ad eam ut etiam nostris ponderibus respondeant tradam explicata.

De proportione lapidum mittendorum ad balista foramen.

Caput. XVII.

Am quae balista duapondo saxum mittere debet, foramen erit in eius capitulo digitorum. vi. si pondus quatuor digitorum. vi. & digitorum. vii. decapondo, digitorum. viii. uiginti pondus digitorum. x. quadraginta pondus, digitorum. xii. sexaginta pondus, digitorum. xiii. & digiti octo

ua pte :: octuaginta pōdo, digitorum. xv :: centum
 uigintipōdo pedis. is. & sesquidigiti :: centum & sexa
 ginta pōdo, pedum. ii :: centum & octuaginta pō
 do, pedum. ii. & digitorum. v. ducentapōdo, pedum
 ii. & digitorum. vi. ducentadecempōdo, pedum. ii. &
 digitorum. vii :: ccl pōdo. xi s. Cum ergo foraminis
 magnitudo fuerit istituta, describatur scutula, quæ
 græcè τριγωνοειδής appellatur, cuius lōgītudo forami
 nis. ii. Fz. latitudo duo & sexta ptis, Diuidatur di
 midium lineæ descriptæ & cum diuisum erit contra
 hatur extrema ptes eius formæ ut obliqua deforma
 tionem habeat longitudinis sextā ptem, latitudinis
 ubi est uersura quartā ptem, In qua pte autem est cur
 uatura in qbus pcurrunt cacumina angulorum & fo
 ramina cōuertuntur, & contractura latitudinis re
 deāt introrsus sexta pte. Foramen autem oblongius
 sit tāto quantā epyzigis habet crassitudinem. Cum
 deformatum fuerit arcum diuidatur extremā, ut ha
 beat curuaturā molliter circūactā :: crassitudo eius
 foraminis. sē. cōstituatur modioli foraminum. ii.
 latitudo. is :: crassitudo præter q̄ qd̄ in foramine in
 ditur foraminis. sī. ad extremum autem latitudo fo
 raminis. iē. parastatorum lōgītudo foraminū. v sē.
 curuatura foraminis ps dimidia, crassitudo forami
 nis. ii. & ptis. lx. Adiciatur at̄ ad mediā latitudinē q̄
 eū ē. ppe foramē factū in descriptiōe latitudie & cras
 situdine foraminis. v. altitudo parte. iiii. regula quæ
 est in mensa longitududo foraminum. viii. Latitudo &
 crassitudo dimidiū foraminis cardines. iē. crass
 itudo foraminis. iē. curuatura regula. iē. exte
 riores regula latitudo & crassitudo tantundem, lō.

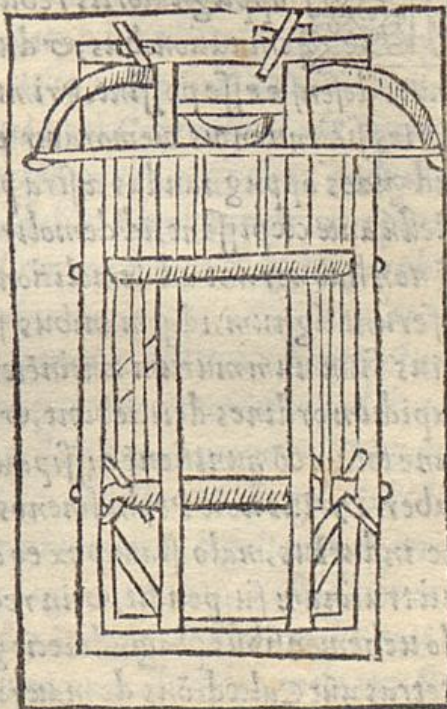
gūdo quā dederit ipsa uersura deformationis & pa
 state latitudo, & suā curuaturā. K. Supiores aut regu
 lae aēles erūt inferioribus. K. mēsa trāuersarii fora
 minis. iiii. K. climaciculos scapi lōgūdo foraminū. xiiii
 iii. crassitudo. iiii. K. Interuallū mediū latitudo foramis
 ex pte q̄rta :: crassitudo p̄soctaua. K. climaciculos su
 prioris p̄s quae est p̄xima quae cōiuncta est mēsa tota lō
 ngitudine diuiditur in p̄tes q̄nq̄. Ex his dentur duae p
 tes ei membro q̄d graeci χη λον uocant :: latitudo. I.
 crassitudo. 9. :: lōgūdo foraminū. iiii. & semis. K. ex
 rātia cheles foraminis. s. plenthigomatos foraminis
 ξ. & sialicus. Quod autē est ad axona quod appella
 tur frons trā uersarius foraminum trium :: interio
 rum regularū latitudo foraminis. I. crassitudo. ξ. K.
 cheloni replū q̄d est operimentū securiculae includi
 tur. K. scapos climaciculos latitudo. 2. c. crassitudo fo
 raminiū. xiii. K. crassitudo q̄drati, q̄d est ad climacicla
 foraminis. F. c. in extremis. K. rotūdi aut axis diame
 tros aēliuer erit cheles. Ad clauiculas aut. s. minus
 parte sextadecima. K. Anteridiō lōgūdo foraminum
 F. iiii. latitudo in imo foraminis. I. :: in sūmo crassi
 tudo. 2. K. Basis quae appellatur eschara lōgūdo for
 aminū. :: antebasis foraminū. iiii. :: utriusq̄ crassitu
 do & latitudo foraminis. :: Cōpingitur aut dimidia
 altitudinis. K. colūna, latitudo & crassitudo. is. altitu
 do aut nō habet foraminis p̄portioem, sed erit quod
 opuserit ad usum brachii. :: lōgūdo foraminū. v̄i
 :: crassitudo in radice foraminis in extremis. F. De
 balistis & catapultis symmetrias q̄s maxime expe
 ditas putauī exposuī. Quēadmodū at cōtētoibus eae
 tēperētur ē neruo capilloq̄; tortis rudetibus quātū cō

prehendere scriptis potero non prætermittam. De catapultarum balistarumq; contentionibus & temperaturis.

Caput. XVIII.

Vmun-
tur ti-
gna am-
plissima longi-
tudine, supra figuntur
cheloniae in quibus in-
cluduntur succulae.
Per media autem spa-
tia tignorum in se-
cantur & exciduntur
forme, in quibus ex-
cisiōibus includun-
tur capitula cata-
pultarū, cuneisq;
distinguntur ne in con-
tentionibus mouean-
tur. Tum uero mo-

dioli aerei in ea capitula includuntur, & in eos cuneoli
ferrei, quos ἑπίσχιδαε græci uocant, collocantur. ex pluri-
Deinde ansæ rudētū induuntur per foramina capitulorū
& in alterā partem trahuntur, deinde in succulas con-
iiciuntur inuoluunturq; uectibus, uti per eas extēti legi, uti ex-
rudentes, cū manibus sunt tacti æqualē in utroq; so-
nitus habeāt respōsū. Tūc autē cuneis ad foramina cō-
cluduntur, ut nō possint se remittere. Ita traiecti in al-
terā partem, eadē rōne, uectibus, per succulas extēdun-
tur, donec æqualiter sonēt, ita cuneorū cōclusionibus ad diosi carētia
sonitū musicis auditōibus catapultæ tēperantur. Schematis

Balistas sa-
xa, catapultis & scorpis
onibus sagittæ iace-
bantur ut
ex autoris
scriptis ui-
dere licet.
Balistæ autē
diuersis
machinis
tēdebantur
& uariis
rōnibus ef-
ficiantur.
Quarum
hanc unam
quæ hic gra-
phice de-
scripta est
ex pluri-
bus minus
corruptā se
legi, uti ex
ea si quis fru-
tus haberē
pōt, nō mo-
rentur stu-
rentur, ita
cuneorū cō-
clusionibus ad
diosi carētia
sonitū musicis
auditōibus
catapultæ tē-
perantur. Schematis